

W. BIEGAŃSKIĘ · W · CZĘSTOCHOWIE

EX · LIBRIS · M · B · P · IM · DR ·

BIBLIOTEKA PUBLICZNA im. W. Biegańskiego w CZĘSTOCHOWIE

PRAWA REPRODUKCJI ZASTRZEŻONE

COPYRIGHT RESERVED

GONIEC CZĘSTOCHOWSKI

DZIENNIK polityczny, społeczny, ekonomiczny i literacki

Pełniący sprawom miejscowym oraz

Zagłębia Dąbrowskiego.

Cena 3 kop.

CENA PRZEMUMERATY
 6ta miejscowy i 1 zamiejscowy rok:
 Kwiecień Rb. 6.—
 Półrocze 8.—
 Kwartalnie 1.50
 Miesięcznie — 50

Adres Redakcji i Księgarni: Częstochowa Al. 11, 13, 15, 17, 19, 21, 23, 25, 27, 29, 31, 33, 35, 37, 39, 41, 43, 45, 47, 49, 51, 53, 55, 57, 59, 61, 63, 65, 67, 69, 71, 73, 75, 77, 79, 81, 83, 85, 87, 89, 91, 93, 95, 97, 99, 101, 103, 105, 107, 109, 111, 113, 115, 117, 119, 121, 123, 125, 127, 129, 131, 133, 135, 137, 139, 141, 143, 145, 147, 149, 151, 153, 155, 157, 159, 161, 163, 165, 167, 169, 171, 173, 175, 177, 179, 181, 183, 185, 187, 189, 191, 193, 195, 197, 199, 201, 203, 205, 207, 209, 211, 213, 215, 217, 219, 221, 223, 225, 227, 229, 231, 233, 235, 237, 239, 241, 243, 245, 247, 249, 251, 253, 255, 257, 259, 261, 263, 265, 267, 269, 271, 273, 275, 277, 279, 281, 283, 285, 287, 289, 291, 293, 295, 297, 299, 301, 303, 305, 307, 309, 311, 313, 315, 317, 319, 321, 323, 325, 327, 329, 331, 333, 335, 337, 339, 341, 343, 345, 347, 349, 351, 353, 355, 357, 359, 361, 363, 365, 367, 369, 371, 373, 375, 377, 379, 381, 383, 385, 387, 389, 391, 393, 395, 397, 399, 401, 403, 405, 407, 409, 411, 413, 415, 417, 419, 421, 423, 425, 427, 429, 431, 433, 435, 437, 439, 441, 443, 445, 447, 449, 451, 453, 455, 457, 459, 461, 463, 465, 467, 469, 471, 473, 475, 477, 479, 481, 483, 485, 487, 489, 491, 493, 495, 497, 499, 501, 503, 505, 507, 509, 511, 513, 515, 517, 519, 521, 523, 525, 527, 529, 531, 533, 535, 537, 539, 541, 543, 545, 547, 549, 551, 553, 555, 557, 559, 561, 563, 565, 567, 569, 571, 573, 575, 577, 579, 581, 583, 585, 587, 589, 591, 593, 595, 597, 599, 601, 603, 605, 607, 609, 611, 613, 615, 617, 619, 621, 623, 625, 627, 629, 631, 633, 635, 637, 639, 641, 643, 645, 647, 649, 651, 653, 655, 657, 659, 661, 663, 665, 667, 669, 671, 673, 675, 677, 679, 681, 683, 685, 687, 689, 691, 693, 695, 697, 699, 701, 703, 705, 707, 709, 711, 713, 715, 717, 719, 721, 723, 725, 727, 729, 731, 733, 735, 737, 739, 741, 743, 745, 747, 749, 751, 753, 755, 757, 759, 761, 763, 765, 767, 769, 771, 773, 775, 777, 779, 781, 783, 785, 787, 789, 791, 793, 795, 797, 799, 801, 803, 805, 807, 809, 811, 813, 815, 817, 819, 821, 823, 825, 827, 829, 831, 833, 835, 837, 839, 841, 843, 845, 847, 849, 851, 853, 855, 857, 859, 861, 863, 865, 867, 869, 871, 873, 875, 877, 879, 881, 883, 885, 887, 889, 891, 893, 895, 897, 899, 901, 903, 905, 907, 909, 911, 913, 915, 917, 919, 921, 923, 925, 927, 929, 931, 933, 935, 937, 939, 941, 943, 945, 947, 949, 951, 953, 955, 957, 959, 961, 963, 965, 967, 969, 971, 973, 975, 977, 979, 981, 983, 985, 987, 989, 991, 993, 995, 997, 999, 1001, 1003, 1005, 1007, 1009, 1011, 1013, 1015, 1017, 1019, 1021, 1023, 1025, 1027, 1029, 1031, 1033, 1035, 1037, 1039, 1041, 1043, 1045, 1047, 1049, 1051, 1053, 1055, 1057, 1059, 1061, 1063, 1065, 1067, 1069, 1071, 1073, 1075, 1077, 1079, 1081, 1083, 1085, 1087, 1089, 1091, 1093, 1095, 1097, 1099, 1101, 1103, 1105, 1107, 1109, 1111, 1113, 1115, 1117, 1119, 1121, 1123, 1125, 1127, 1129, 1131, 1133, 1135, 1137, 1139, 1141, 1143, 1145, 1147, 1149, 1151, 1153, 1155, 1157, 1159, 1161, 1163, 1165, 1167, 1169, 1171, 1173, 1175, 1177, 1179, 1181, 1183, 1185, 1187, 1189, 1191, 1193, 1195, 1197, 1199, 1201, 1203, 1205, 1207, 1209, 1211, 1213, 1215, 1217, 1219, 1221, 1223, 1225, 1227, 1229, 1231, 1233, 1235, 1237, 1239, 1241, 1243, 1245, 1247, 1249, 1251, 1253, 1255, 1257, 1259, 1261, 1263, 1265, 1267, 1269, 1271, 1273, 1275, 1277, 1279, 1281, 1283, 1285, 1287, 1289, 1291, 1293, 1295, 1297, 1299, 1301, 1303, 1305, 1307, 1309, 1311, 1313, 1315, 1317, 1319, 1321, 1323, 1325, 1327, 1329, 1331, 1333, 1335, 1337, 1339, 1341, 1343, 1345, 1347, 1349, 1351, 1353, 1355, 1357, 1359, 1361, 1363, 1365, 1367, 1369, 1371, 1373, 1375, 1377, 1379, 1381, 1383, 1385, 1387, 1389, 1391, 1393, 1395, 1397, 1399, 1401, 1403, 1405, 1407, 1409, 1411, 1413, 1415, 1417, 1419, 1421, 1423, 1425, 1427, 1429, 1431, 1433, 1435, 1437, 1439, 1441, 1443, 1445, 1447, 1449, 1451, 1453, 1455, 1457, 1459, 1461, 1463, 1465, 1467, 1469, 1471, 1473, 1475, 1477, 1479, 1481, 1483, 1485, 1487, 1489, 1491, 1493, 1495, 1497, 1499, 1501, 1503, 1505, 1507, 1509, 1511, 1513, 1515, 1517, 1519, 1521, 1523, 1525, 1527, 1529, 1531, 1533, 1535, 1537, 1539, 1541, 1543, 1545, 1547, 1549, 1551, 1553, 1555, 1557, 1559, 1561, 1563, 1565, 1567, 1569, 1571, 1573, 1575, 1577, 1579, 1581, 1583, 1585, 1587, 1589, 1591, 1593, 1595, 1597, 1599, 1601, 1603, 1605, 1607, 1609, 1611, 1613, 1615, 1617, 1619, 1621, 1623, 1625, 1627, 1629, 1631, 1633, 1635, 1637, 1639, 1641, 1643, 1645, 1647, 1649, 1651, 1653, 1655, 1657, 1659, 1661, 1663, 1665, 1667, 1669, 1671, 1673, 1675, 1677, 1679, 1681, 1683, 1685, 1687, 1689, 1691, 1693, 1695, 1697, 1699, 1701, 1703, 1705, 1707, 1709, 1711, 1713, 1715, 1717, 1719, 1721, 1723, 1725, 1727, 1729, 1731, 1733, 1735, 1737, 1739, 1741, 1743, 1745, 1747, 1749, 1751, 1753, 1755, 1757, 1759, 1761, 1763, 1765, 1767, 1769, 1771, 1773, 1775, 1777, 1779, 1781, 1783, 1785, 1787, 1789, 1791, 1793, 1795, 1797, 1799, 1801, 1803, 1805, 1807, 1809, 1811, 1813, 1815, 1817, 1819, 1821, 1823, 1825, 1827, 1829, 1831, 1833, 1835, 1837, 1839, 1841, 1843, 1845, 1847, 1849, 1851, 1853, 1855, 1857, 1859, 1861, 1863, 1865, 1867, 1869, 1871, 1873, 1875, 1877, 1879, 1881, 1883, 1885, 1887, 1889, 1891, 1893, 1895, 1897, 1899, 1901, 1903, 1905, 1907, 1909, 1911, 1913, 1915, 1917, 1919, 1921, 1923, 1925, 1927, 1929, 1931, 1933, 1935, 1937, 1939, 1941, 1943, 1945, 1947, 1949, 1951, 1953, 1955, 1957, 1959, 1961, 1963, 1965, 1967, 1969, 1971, 1973, 1975, 1977, 1979, 1981, 1983, 1985, 1987, 1989, 1991, 1993, 1995, 1997, 1999, 2001, 2003, 2005, 2007, 2009, 2011, 2013, 2015, 2017, 2019, 2021, 2023, 2025, 2027, 2029, 2031, 2033, 2035, 2037, 2039, 2041, 2043, 2045, 2047, 2049, 2051, 2053, 2055, 2057, 2059, 2061, 2063, 2065, 2067, 2069, 2071, 2073, 2075, 2077, 2079, 2081, 2083, 2085, 2087, 2089, 2091, 2093, 2095, 2097, 2099, 2101, 2103, 2105, 2107, 2109, 2111, 2113, 2115, 2117, 2119, 2121, 2123, 2125, 2127, 2129, 2131, 2133, 2135, 2137, 2139, 2141, 2143, 2145, 2147, 2149, 2151, 2153, 2155, 2157, 2159, 2161, 2163, 2165, 2167, 2169, 2171, 2173, 2175, 2177, 2179, 2181, 2183, 2185, 2187, 2189, 2191, 2193, 2195, 2197, 2199, 2201, 2203, 2205, 2207, 2209, 2211, 2213, 2215, 2217, 2219, 2221, 2223, 2225, 2227, 2229, 2231, 2233, 2235, 2237, 2239, 2241, 2243, 2245, 2247, 2249, 2251, 2253, 2255, 2257, 2259, 2261, 2263, 2265, 2267, 2269, 2271, 2273, 2275, 2277, 2279, 2281, 2283, 2285, 2287, 2289, 2291, 2293, 2295, 2297, 2299, 2301, 2303, 2305, 2307, 2309, 2311, 2313, 2315, 2317, 2319, 2321, 2323, 2325, 2327, 2329, 2331, 2333, 2335, 2337, 2339, 2341, 2343, 2345, 2347, 2349, 2351, 2353, 2355, 2357, 2359, 2361, 2363, 2365, 2367, 2369, 2371, 2373, 2375, 2377, 2379, 2381, 2383, 2385, 2387, 2389, 2391, 2393, 2395, 2397, 2399, 2401, 2403, 2405, 2407, 2409, 2411, 2413, 2415, 2417, 2419, 2421, 2423, 2425, 2427, 2429, 2431, 2433, 2435, 2437, 2439, 2441, 2443, 2445, 2447, 2449, 2451, 2453, 2455, 2457, 2459, 2461, 2463, 2465, 2467, 2469, 2471, 2473, 2475, 2477, 2479, 2481, 2483, 2485, 2487, 2489, 2491, 2493, 2495, 2497, 2499, 2501, 2503, 2505, 2507, 2509, 2511, 2513, 2515, 2517, 2519, 2521, 2523, 2525, 2527, 2529, 2531, 2533, 2535, 2537, 2539, 2541, 2543, 2545, 2547, 2549, 2551, 2553, 2555, 2557, 2559, 2561, 2563, 2565, 2567, 2569, 2571, 2573, 2575, 2577, 2579, 2581, 2583, 2585, 2587, 2589, 2591, 2593, 2595, 2597, 2599, 2601, 2603, 2605, 2607, 2609, 2611, 2613, 2615, 2617, 2619, 2621, 2623, 2625, 2627, 2629, 2631, 2633, 2635, 2637, 2639, 2641, 2643, 2645, 2647, 2649, 2651, 2653, 2655, 2657, 2659, 2661, 2663, 2665, 2667, 2669, 2671, 2673, 2675, 2677, 2679, 2681, 2683, 2685, 2687, 2689, 2691, 2693, 2695, 2697, 2699, 2701, 2703, 2705, 2707, 2709, 2711, 2713, 2715, 2717, 2719, 2721, 2723, 2725, 2727, 2729, 2731, 2733, 2735, 2737, 2739, 2741, 2743, 2745, 2747, 2749, 2751, 2753, 2755, 2757, 2759, 2761, 2763, 2765, 2767, 2769, 2771, 2773, 2775, 2777, 2779, 2781, 2783, 2785, 2787, 2789, 2791, 2793, 2795, 2797, 2799, 2801, 2803, 2805, 2807, 2809, 2811, 2813, 2815, 2817, 2819, 2821, 2823, 2825, 2827, 2829, 2831, 2833, 2835, 2837, 2839, 2841, 2843, 2845, 2847, 2849, 2851, 2853, 2855, 2857, 2859, 2861, 2863, 2865, 2867, 2869, 2871, 2873, 2875, 2877, 2879, 2881, 2883, 2885, 2887, 2889, 2891, 2893, 2895, 2897, 2899, 2901, 2903, 2905, 2907, 2909, 2911, 2913, 2915, 2917, 2919, 2921, 2923, 2925, 2927, 2929, 2931, 2933, 2935, 2937, 2939, 2941, 2943, 2945, 2947, 2949, 2951, 2953, 2955, 2957, 2959, 2961, 2963, 2965, 2967, 2969, 2971, 2973, 2975, 2977, 2979, 2981, 2983, 2985, 2987, 2989, 2991, 2993, 2995, 2997, 2999, 3001, 3003, 3005, 3007, 3009, 3011, 3013, 3015, 3017, 3019, 3021, 3023, 3025, 3027, 3029, 3031, 3033, 3035, 3037, 3039, 3041, 3043, 3045, 3047, 3049, 3051, 3053, 3055, 3057, 3059, 3061, 3063, 3065, 3067, 3069, 3071, 3073, 3075, 3077, 3079, 3081, 3083, 3085, 3087, 3089, 3091, 3093, 3095, 3097, 3099, 3101, 3103, 3105, 3107, 3109, 3111, 3113, 3115, 3117, 3119, 3121, 3123, 3125, 3127, 3129, 3131, 3133, 3135, 3137, 3139, 3141, 3143, 3145, 3147, 3149, 3151, 3153, 3155, 3157, 3159, 3161, 3163, 3165, 3167, 3169, 3171, 3173, 3175, 3177, 3179, 3181, 3183, 3185, 3187, 3189, 3191, 3193, 3195, 3197, 3199, 3201, 3203, 3205, 3207, 3209, 3211, 3213, 3215, 3217, 3219, 3221, 3223, 3225, 3227, 3229, 3231, 3233, 3235, 3237, 3239, 3241, 3243, 3245, 3247, 3249, 3251, 3253, 3255, 3257, 3259, 3261, 3263, 3265, 3267, 3269, 3271, 3273, 3275, 3277, 3279, 3281, 3283, 3285, 3287, 3289, 3291, 3293, 3295, 3297, 3299, 3301, 3303, 3305, 3307, 3309, 3311, 3313, 3315, 3317, 3319, 3321, 3323, 3325, 3327, 3329, 3331, 3333, 3335, 3337, 3339, 3341, 3343, 3345, 3347, 3349, 3351, 3353, 3355, 3357, 3359, 3361, 3363, 3365, 3367, 3369, 3371, 3373, 3375, 3377, 3379, 3381, 3383, 3385, 3387, 3389, 3391, 3393, 3395, 3397, 3399, 3401, 3403, 3405, 3407, 3409, 3411, 3413, 3415, 3417, 3419, 3421, 3423, 3425, 3427, 3429, 3431, 3433, 3435, 3437, 3439, 3441, 3443, 3445, 3447, 3449, 3451, 3453, 3455, 3457, 3459, 3461, 3463, 3465, 3467, 3469, 3471, 3473, 3475, 3477, 3479, 3481, 3483, 3485, 3487, 3489, 3491, 3493, 3495, 3497, 3499, 3501, 3503, 3505, 3507, 3509, 3511, 3513, 3515, 3517, 3519, 3521, 3523, 3525, 3527, 3529, 3531, 3533, 3535, 3537, 3539, 3541, 3543, 3545, 3547, 3549, 3551, 3553, 3555, 3557, 3559, 3561, 3563, 3565, 3567, 3569, 3571, 3573, 3575, 3577, 3579, 3581, 3583, 3585, 3587, 3589, 3591, 3593, 3595, 3597, 3599, 3601, 3603, 3605, 3607, 3609, 3611, 3613, 3615, 3617, 3619, 3621, 3623, 3625, 3627, 3629, 3631, 3633, 3635, 3637, 3639, 3641, 3643, 3645, 3647, 3649, 3651, 3653, 3655, 3657, 3659, 3661, 3663, 3665, 3667, 3669, 3671, 3673, 3675, 3677, 3679, 3681, 3683, 3685, 3687, 3689, 3691, 3693, 3695, 3697, 3699, 3701, 3703, 3705, 3707, 3709, 3711, 3713, 3715, 3717, 3719, 3721, 3723, 3725, 3727, 3729, 3731, 3733, 3735, 3737, 3739, 3741, 3743, 3745, 3747, 3749, 3751, 3753, 3755, 3757, 3759, 3761, 3763, 3765, 3767, 3769, 3771, 3773, 3775, 3777, 3779, 3781, 3783, 3785, 3787, 3789, 3791, 3793, 3795, 3797, 3799, 3801, 3803, 3805, 3807, 3809, 3811, 3813, 3815, 3817, 3819, 3821, 3823, 3825, 3827, 3829, 3831, 3833, 3835, 3837, 3839, 3841, 3843, 3845, 3847, 3849, 3851, 3853, 3855, 3857, 3859, 3861, 3863, 3865, 3867, 3869, 3871, 3873, 3875, 3877, 3879, 3881, 3883, 3885, 3887, 3889, 3891, 3893, 3895, 3897, 3899, 3901, 3903, 3905, 3907, 3909, 3911, 3913, 3915, 3917, 3919, 3921, 3923, 3925, 3927, 3929, 3931, 3933, 3935, 3937, 3939, 3941, 3943, 3945, 3947, 3949, 3951, 3953, 3955, 3957, 3959, 3961, 3963, 3965, 3967, 3969, 3971, 3973, 3975, 3977, 3979, 3981, 3983, 3985, 3987, 3989, 3991, 3993, 3995, 3997, 3999, 4001, 4003, 4005, 4007, 4009, 4011, 4013, 4015, 4017, 4019, 4021, 4023, 4025, 4027, 4029, 4031, 4033, 4035, 4037, 4039, 4041, 4043, 4045, 4047, 4049, 4051, 4053, 4055, 4057, 4059, 4061, 4063, 4065, 4067, 4069, 4071, 4073, 4075, 4077, 4079, 4081, 4083, 4085, 4087, 4089, 4091, 4093, 4095, 4097, 4099, 4101, 4103, 4105, 4107, 4109, 4111, 4113, 4115, 4117, 4119, 4121, 4123, 4125, 4127, 4129, 4131, 4133, 4135, 4137, 4139, 4141, 4143, 4145, 414

o czy pospolitej", „Jusz" (C), „Najwyższa Królowa Polski", „rozprusz" i t. p. Wreszcie: „naśladownictwo z a s t r z e z o n a..."

Tak, rekord niechlujstwa języka i obrażania uczuć ludności istotnie wygrał zarówno litograf niemiecki, jak przedsioborca częstochowski, którzy mają wszelkie prawo bronić się od—naśladowstwa. To ich własność niewątpliwa i własny produkt, godnej surowego potępienia spekulacji.

Nie wiemy, gdzie nabyto obrazek i kto jest pośrednikiem w rozpowszechnianiu tandety niemieckiej, sądzymy jednak, że, jeżeli ten drugi jest czemś więcej, niż kupcem, zrozumie nareszcie, jak nieuczciwa jest taka spekulacja, zwłaszcza, że w dobie, gdy tyle rąk przykładają się do szerzenia oświaty. Spekulanci niemieckiemu chodzi tylko o handel, ale odbiorca polski powinien być odmówić przyjęcia transportu, jawnie natrącającego się z naszym uczuciu.

Taka tandeta niemiecka powinna być wyrogowana z pod Jasnej Góry."

Ośmio-godzinny dzień roboczy.

II.

Historyczny zarys ruchu.

W Anglii ideał 8-godzinnego dnia roboczego nigdy ostatecznie nie ginął z pamięci ludu i przy każdym ożywieniu się przemysłu wypływał na powierzchnię, głównie zaś od czasu wydania prawa o stowarzyszeniach w 1824 r.

Jeszcze przedtem, mianowicie w sierpniu 1817 r. Robert Owen głosił, że ośm godzin, to najdługość dnia roboczego. Wspomina o tem obszernie w „The Crisis" (II, 188).

T. zw. ośmiogodzinny ruch w Wielkiej Brytanji stanowi bezpośredni wynik ruchu na rzecz 10-cio godzinowego, a następnie 9-cio godzinowego dnia roboczego w pierwszej połowie 19 stulecia.

Z rozkwitem przemysłu w końcu szóstego dziesięciolecia owego wieku, ruch na rzecz 8-mio godzinowego dnia roboczego znaczenie się ożywił. Nastroj robotników odbił się w przemowach ich przedstawicieli na kongresach związkowych.

W r. 1858 górnicy Zachodniego Jorku osiągnęli skrócenie czasu roboczego do 8 godzin na dobę.

Zorganizowana w 1881 r. federacja demokratyczna (przekształcona następnie na federację socjaldemokratyczną), przejęła się idealami Marksa. W r. 1886 od programu federacji włączony był zasadniczo i 8-godzinny dzień roboczy.

Tęgoż roku, idąc za przykładem organizacji amerykańskich, utworzono „Nacjonalną federację pracy", umyślnie do walki o dzień 8-godzinny.

Oi tego czasu ruch w tym kierunku staje się w Anglii ogólnym.

Na kongresie związków robotniczych we wrześniu 1887 roku rozważano kwestję dnia ośmiogodzinnego i przyjęto formułę Drummon-

zom, — wrzeszczy na cały głos mój towarzyszu.

— Cicho tąd, może kto rozumie po polsku, może być awantura, miłujcie go.

— A kiedy to psie... żadnego wstydu nie mają; niech ich cho...

Rzeczywiście żadnych kabin, żadnego miejsca do rozbiierania się: gęły piasek i tysiące widzów.

Najspokojniej, jak by to było w sypialni, w której tylko znajduje się jedna osoba, rozbiierają się bez najmniejszego zażenowania.

Niezapomniany nasz Wilkoński powiedział w jednej ze swoich Ramotek, że każdemu mężczyźnie potrzeba jest najmniej łokci sukna dwa, aby okrył swoją gołębę. Niemcy inaczej rozumują: według nich potrzeba tylko dwa cale i zdeje im, się, że są już zakryci.

Zatrzymujemy się w środku pomiędzy publicznością i przyglądamy się rozbiierającym. Tu rozbiiera się młode dziewczę, a przy niej stoją jej rodzice, za chwilę podchodzi do dziewczęcia młodzieniec odkryty tylko dwoma calami płótna, biorą się za ręce i najspokojniej dają do wody. R.dzicie cieszą się, że ich córka użyje kąpieli; ostrzegają ją tylko, by zbyt daleko nie oddalała się od brzegu i polecają ją opiekę młodzieńca.

— Nic jej nie będzie, ja jestem w tem, prawi zarozumiałe młodzieńiec i wiedzie swoją bogdanę do wody.

Zławał by się, że to ma ją fantazja, że w państwie „bojaźni bożej i dobrych obyczajów"

da Kongres poleca komisji parlamentarnej urządzenie plabiscytu w danej kwestji wśród członków różnorodnych stowarzyszeń robotniczych całego kraju.

Tęgoż roku i w ciągu trzech następnich: 1888, 1889 i 1890, wnoszony był do parlamentu bill o dzień 8-godzinny dla górników, ale skutkiem rozmaitych przyczyn, bil ani na jednej z sesji wówczas nie był balotowany.

W marcu 1888 r. rada miejska w Geddersfeldzie skróciła do 8 godzin pracę oficjalistom na kolei kolejnej i parowej, gdyż system ten okazał się praktyczny.

W listopadzie tęgoż roku sprawę dnia 8-godzinnego roztrząsano bardzo gorąco na międzynarodowym kongresie w Gendynie, na którym przyjęto rezolucję następującą: „Dalsze skracanie czasu pracy jest niemożliwe bez pomocy rządu i w każdej gałęzi przemysłu osiem godzin powinno stanowić maksymalną czasną pracę."

Dzięki organizacjom niekwalifikowanych robotników ruch zyskał znaczne poparcie, tak, że przewaga odrazu nasąpiła po stronie obrońców billa ośmiogodzinnego.

Jeden z najwięcej rozwiniętych nowych związków p. n. „Robotnicy fabryk gazowych i ogólny związek robotniczy" w listopadzie 1888 r. z żądał skrócenia pracy z 12 godzin na ośm. Prawie we wszystkich zakładach gazowych redukcja ta nastąpiła bez strajaka. Był to świetny rezultat, który pchnął silnie naprzód sprawę dnia 8-godzinnego.

Leż nie ustaliło do nowej normy. Przed upływem roku niektóre przedsiębiorstwa powróciły do dawnego czasu, a do 12-godzin pracy. Przekonało to dowodnie, że tylko sankcja robotnicza w danym wypadku nie jest wystarczająca. Wszelkie inicjatywa ponownego związku nie pozostała bezowocną: wszystkie te związki robotnicze, które dotychczas protestowały przeciwko projektowi prawa o dniu ośmiogodzinnym, oświadczyły się za projektem.

Olek z Sosnowea.

NOWINY.

Ogólne.

W sprawie strajków. „Kur. Łódzki" pisze: Z powodu częstych strajków robotników fabrycznych, piotrkowski generał-gubernator wojenny kazał rozesłać do fabrykantów okólnik, zabraniający wypłacać robotnikom zarobek za czas strajku, uadmieniając, że za wypłatę taką winni kerani będą aresztowani 3-miesięcznym lub karą pieniężną do wysokości 3,000 rubli, oraz zesłaniem z kraju.

Częstochowa.

Dzisiejsza uroczystość. Dziś jako w uroczystość Matki Boskiej Częstochowskiej przypada na Jasnej Górze wielki odpust.

Suma rozpoznacie w wielkim kościele i przy odtaru szczytowym na zewnątrz kaplicy Matki Boskiej Częstochowskiej o godz. 10 i pół przed południem.

Sumę na szczybie celebrować będzie pontyfikalnie przewielbny o. generał paulinów, ks. Kuzebjusz Rejman, kazanie zaś podczas tej

„rzczyz takie dzieć się nie powinny, że to jest opis wzięty z życia jakichś dzikich ludów. Ale to jeszcze nie wszystko. Wychodzi z wody dziewczyna lat o 17.

— Zimno mi, mówi do swoich towarzyszy.

Za chwilę jeden z nich przyniósł swój płaszcz i może wam się zdaje, że nim otulił swoją bogdanę? Postąpił trochę inaczej: razem z nią i jeszcze drugim swoim kolegą tym płaszczem się owinęli, mając dziewczynę pomiędzy sobą.

Inna znowu gromadka młodzieży mekkiej po wyjściu z wody oddaje się gimnastyce lub bieżaniu. Temu przygląda się tysiące osób starszych, zadowolonych z tego, że dzieci ich wspinały się bawia.

Jak nas poinformował nasz przewodnik te kąpiele istnieją dopiero od kilku tygodni i codziennie już ściągają setki kąpielowiczów i tysiące widzów.

Nic w tych kąpielach nie byłoby nadzwyczajnego, gdyż wspólnie kąpią się mężczyźni z kobietami wszędzie nad morzem, tylko, że zaciągają pewną miarę w ubranie; ta zaś kąpiel prawie zupełnie, jak ich Bóg stworzył. No, ale w Prusach, jako państwo „dobrych obyczajów" widać wszystko można.

Z pewnym niesmakiem wracaliśmy, myśląc, czy byłibyśmy talż tak zadowoleni, jak berlińczycy, gdyby do liczby tych kąpiących się należały nasze żony lub córki...

St. Th.

army na wafach wygłosił ks. prałat Wincenty Tymieniecki, proboszcz słomczyński.

Z ruchu państwowego. W ciągu ostatnich dni na Jasną Górę przybyły następujące kompanie: z gub. piotrkowskiej: Kęcino 427 osób, Przedsióbr 800, Chorzów 120, Krzepice 400, Mstów 900, Wilkowiecko 507, Zajączki 200, Danków 400, Lęcha Wielka 400, Puszyn 360, Grodzisz 500, Jusaw 250, Barymichy 400, Milejów 540, Koziegłowy 200, Dłużów 430, Będzin 707, Soborzec 400; z gub. kaliszkiej: Szadek 500, Wielon 293, Praszka 300, Łęczysca 200, Domaniew 630, Ruchniki 209, Pam 44, Kalów 122, Turak 200, Głyszce 100, Siaradz 600; Zduńska Wola 130, Parzęczew 126; z gub. kieleckiej: Chełtów 83, Sączów 75, Frybanów 500, Gnojno 467, Przymanków 72, Kluczewsk 440; z gub. rademskiej: Heniew 507, Błogic 175, Szewna 200; z gub. warszawskiej: Tur 313, Słomczyn 507; ze Śląska: Bogucice 39, Oleśno 240.

Nabożeństwo żałobne. W nadchodzącą sobotę o godzinie 10 rano proboszcz parafji św. Zygmunta ks. kanonik Fułman odprawi nabożeństwo żałobne za duszę s. p. ks. prałata Konstantego Waberskiego.

Stowarzyszenie wzajemnej pomocy pracowników handlowych i przemysłowych w Częstochowie urządziła w dniu 1 września wspaniałą zabawę, program której ma być nader urozmaicony. Zabawa ta niewątpliwie zostanie p. parafji przez szeroki ogół naszego społeczeństwa.

Taż stowarzyszenie o ile się rozwinię i pozwoli mu na to fundusz nosi się z zamiarem otwarcia szkoły handlowej, która jest bardzo w mieście naszym pożądana.

Uzpełnienie: Proszeni jesteście o zaznaczenie, że bukiet na dworcze przy powitaniu nowego proboszcza parafji św. Zygmunta otworowały dwie delegatki od robotnic z zapalczar. Mowę wypowiedział p. Kapalski.

Zawiercie.

Od Macierzy w Łazach. Zarząd Koła w Łazach komunikuje nam, że mająca urządzona w dniu 16 czerwca r. b. w parku Rokutno—Szlacheckie impreza czystego zysku rb. 751 kop. 81 i suma ta użyta została na spłacenie długów, wywołanych budową własnego budynku szkolnego.

Zarząd Koła przesyła podziękowanie Komitetowi majątkowemu za urządzenie zabawy i jednocześnie też wszystkim łaskawym gościom, którzy przybyli rano i tak poważnym dochodem zasilił szczyt funduszu Koła.

Na Dar Narodowy dla Macierzy—Koło w Łazach zebrało rb. 127 kop. 52 i takowe przesyła do Warszawy, za pośrednictwem Sosnowieckiego Oddziału Banku Handlowego w Warszawie.

Będzin.

Wybory. Ze wszystkich fabryk i kopalni powiatu będzińskiego jest ogółem 84 pełnomocników z kurji robotniczej, przystępujących do wyborów do III Dmny Państwowej.

Zawieszenie wypłat. Właściciel młyna parowego Szyja Wiener zawiesił wypłaty. Straty, jakie ponoszą instytucje finansowe i przedsiębiorstwa prywatne, wynoszą około 400,000 rubli. Najwięcej uległ na bankructwie firma Bank Handlowy, którego pretensja sięga 160,000 rb. na co ma ewidencje w wysokości 30,000 rb. Prócz tego dom bankowy W. Lundau traci 15,000 rb., firma H. Reichar 20,000 rb., wrocławskie firmy, które dały zaliczkę na otręby i grzecznościowe weksle około 100,000 rubli.

Prokurzysta zbankrutowanej firmy M. J. Prawer podjął przed kilku dniami około 80,000 rb. z różnych banków.

Właściciel firmy powrócił z zagranicy i zamysła z wierzycielami się złożyć.

Zawieszenie wypłat spowodowały różne przyczyny, między innymi za forsowna przebudowa młyn w zeszłym roku i wygorowane procenty, które firma płaciła od zasięgniętych pożyczek.

Osobiste. Nauczyciel żydowskiej szkoły początkowej miejskiej, p. Henryk Goldszmit, po 18-lu latach pracy w powyższej szkole, opuszcza w tych dniach Będzin, udając się do Łodzi, gdzie obejmuje posadę przełożonego szkoły miejskiej żydowskiej. P. Goldszmit w ciągu swego pobytu, oprócz pracy zawodowej, poświęcał się działalności ogólnie społecznej, biorąc czynny udział w instytucjach tutejszych jako członek zarządu, opiekun lub zwykły uczestnik. Ostało p. G. zajmował się gorliwie sprawami „Uniwersytetu dla wszystkich". Wyjechał stąd p. Goldszmit z opinią, dobrego wychowawcy i człowieka dobrej woli.—J. J.

Sosnowiec.

Rewizja przemytników. Osiędaj o godz. 9 i pół wieczorem po przyjściu pociągu katowickiego, zaczęto dokonywać na kurytarzach

dworca kolejowego rewizji wszystkich znanych przemytników, którzy w obawie przed odpowiedzialnością, porzucili towar przemycony, jak i posiadali przy sobie, sami zaś usiłowali ratować się ucieczką. Towary skonfiskowano przemytników poddano karze.

Bandytizm. Onegdaj około godz. 10 wiec, czorem na Czeladzi, kilku bandytów uzbrojonych w rewolwery dokonało napadu na p. St. Gwałskiego, któremu zrabowali zegarek i 24 rb Gdy p. G. upomniał się o zwrot przynajmniej zegarka, jeden z bandytów uderzył go silnie w brzuch, że ten stracił przytomność. Bandyci zbiegli bezkarnie.

Szczęśliwa operacja. W zeszłym tygodniu w nowo założonym szpitalu miejskim dr. Szpi-ganowicz, kierownik tegoż szpitala dokonał szczęśliwie bardzo poważnej operacji zeszyca kieszki robotnikowi Bijakowi, pchniętemu nozem brzuch podczas sprzeczki. Zaznaczyć przytem należy, że szpital miejski nie został dotąd zaopatrzony w najniezbędniejsze narzędzia oraz sprzęty i do operacji potrzeba było je kupować w ostatniej chwili.

Łódź.

O g. 5 po poł. dołokał „Tow. wzaj. kredytu łódzkiej kupców i przemysłowców” przy ul. Piotrkowskiej № 18, wargreło 7 bandytów uzbrojonych, którzy zabrali dyrektorowi Oberfeldowi portfel z weksłami, z kasy 520 rb., z biurka urzędnika Józ. Hejmana kilkadziesiąt rubli, poczem zrewidowali wszystkich interesantów i zabrawszy im pieniądze, uciekli bezkarnie.

Przy ul. Nowomiejskiej pod № 5, jacyś ludzie urządzili pgrum mieszkanca p. St. Stę-gmana; była to zemsta na tle partyjnym.

Na szosie pabjanickiej nastąpiła wymiana strzałow między jakimś ludźmi a patrolom, zraniono ciężko przechodnia, Stanisława Szym-czaka.

Warszawa.

— **Nowa szkoła P. M. S. Z** dnjem 1 września r. b. zostaną otwarte dwie szkoły elementarne, utrzymywane przez Tow. kredytowe m. Warszawy i pozostające pod bezpośrednią zwierzchnością zarządu głównego P. M. S. Jedna z tych szkół zostanie otwarta w dzielnicy Powisła przy ul. Czerniakowskiej nr. 114a, druga w dzielnicy rogalek wolskich, przy ulicy Przyokopowej róg ulicy Krochmalnej. Zapisy przyjmują kierownicy szkół od d. 26 bm. o g. 9—12 rano.

— **Egzekucja.** Skazany przez sąd wojenny na stracenie za napad w dniu 21 maja r. b. na urzędników kasy gub. w Radomiu (w elach rabunku), Paweł Ldebski, został powieszony na stokach cytadeli.

— **Zatwierdzenie wyroków śmierci.** General-gubernator zatwierdził dwa wyroki śmierci, zapadłe w ubiegłą sobotę w sądzie wojennym przeciw: Ignacemu Wisniewskiemu (za zamach w dniu 2 lipca r. b. na Pradze na żandarma Bujdanowicza) i Michałowi Gatonowi (za napad bandycy w dniu 2 b. m. na pracowników firmy „Rafalkies”).

Uchwały III-go Zjazdu księży-prefektów.

Ukończony onegdaj w Warszawie III Zjazd księży-prefektów po trzechdniowych obradach, powziął następujące uchwały:

1 Zjazd prokurator Kolu ks. ks. prefektów utworzenie następujących podsekcji: katechetycznej, biblijnej, liturgicznej, dogmatycznej, etycznej i historycznej.

2 Zjazd zaleca łączenie się z Kolem przez zapisywanie się na członków stowarzyszenia nauczycielstwa polskiego, tworzenie podsekcji prowincjonalnych.

3 Przyjęte zostają proponowane przez drugi zjazd programy nauki religii ze zmianami dla szkół średnich.

4 Zjazd uznaj: potrzebę opracowania podręczników: bardziej odpowiednich programom i zasadom współczesnej pedagogiki.

5 Zjazd zaleca księżom prefektom, jako członkom rad pedagogicznych starania, aby nie wprowadzano do bibliotek szkolnych książek szkodliwych pod względem rozwoju ducha religijnego i narodowego.

6 Zjazd deleguje komisję do ostatecznego porzuczenia przygotowanego katalogu rozmuowanego księzek dla młodzieży.

7 Zjazd zaleca popieranie Warz. Tow. uczącej się młodzieży, przez zapisywanie się prefektów na członków P. w. g.

8 Zjazd zaleca odmawianie, jako modlitwy szkolnej przed i po lekcjach, modlitwy danej Komisji Edukacyjnej.

Z różnych stron

— **Kuchnia studencka w Petersburgu.** Naczelnik miasta wydał pozwolenie na ponowne otwarcie taniej kuchni studenckiej na odpowiedzialność osobistą p. Henryka Święcickiego i pr. f. Stanisława Ptaszyckiego.

Przegląd polityczny.

Prasa urzędowa jest jeszcze pod wrażenia zjazdów monarchów w Swinemince, Wilhelmshöhe i Ischl, a już się odbyło nowe **entrevue**, nowa konferencja wysoce polityczna na Semeringu. Rok ten obfitujący w zjazdy polityczne nie dał dotychczas innych rezultatów, jak **fiasco** konferencji pokojowej w Haadze, krwawą ekspedycję Francuzów do Marokko i zapowiadające się ruchy na Bałkanach. A tymczasem dyplomaci radzą, radzą, ministrowie jeżdżą, monarchowie się odwiedzają. I nie bez kozery minister włoski p. Tomasz Tittoni w towarzystwie ambasadora włoskiego w Wiedniu, księcia Avarna, konferuje na wysokości 1,000 metrów nad morzem w hotelu Panhaus na Semeringu z austriackim Metternichem, reprezentowanym obecnie przez bar. Aerenthala, który do polityki zagranicznej wniósł nową zasadę utrzymania trójprzymierza przez odnowienie świętego aliansu, a prozamiennie się z Włochami przy pomocy protekcji króla Edwarda. I tak w tym tonie prowadzi politykę austriacką bez względu na parlament wybrany przez powszechne głosowanie i nie zważając na wstręt polaków do przymierza z Niemcami, a wszystkich ludów monarchii do odnowienia świętego aliansu. Pan Aerenthal przywiózł swoją formułkę dyplomatyczną z Petersburga, gdzie przez lat dziesięć był ambasadorem austriackim, a zastał właśnie taką chwilę w życiu politycznym Austrii, która pozwoliła na ekspertymenty dyplomatyczne bez narazenia się na niebezpieczeństwo.

Parlament z powszechnego głosowania jeszcze nie istniał, kiedy bar. Aerenthal rozpoczął swoją politykę świętego przymierza, a jeszcze i dziś daleko do zwolania wspólnych delegacji, przed którymi stanie minister spraw zagranicznych ze sprawozdaniem ze swych czynności.

Telegramy.

Petersburg, 26 TAP. W dniu 26 b. m. prezes rady ministrów uszczęśliwiony został otrzymaniem od Najjaśniejszego Pana następującej depechy:

„W ten dzień pamiętny dla Pana zwracam się z modlitwą dziękczynną do Boga, który ocalił życie Pańskie. Niech Pan Bóg pobłogosławi pracę Pańską i niech da Panu siły oraz moc ducha do naczelniej służby dla Rosji i dla Mnie. MIKOŁAJ”.

Sprawa o spisek.

Petersburg 27 TAP. 6 te posiedzenie sądu okręgowego wojennego, które odbyło się w 25 b. m., poświęcone zostało tylko badaniu świadków.

7-me wczorajsze posiedzenie rozpoczęło się badaniem świadków. Na żądanie pomocnika prokuratora wojennego Ijiena dopełniającego badania był podsądry Naumow, podczas czego usunęty został z sali podsądry Zawadzki. Wskutek zyczenia obrońcy Zarędnego badany był ojciec Prokofjewej, poczem zeznawał podsądry Tarasow, podczas czego na żądanie pomocnika prokuratora wojennego usunęty został z sali Nikitenko, następnie na prośbę obrońców ogłoszona została przerwa w celu narady w kwestii uzupełnienia obrony. Po wznowieniu posiedzenia obrona wszczęła starania o przesłuchanie świadków, czemu zgodnie z oświadczeniem prokuratora uczyniono zadość i przystąpiono do badania dodatkowego braci Aleksandra i Mikołaja Naumowych jak również do wysłuchania zeznań zawezwanego przez obronę nowego świadka. O godz. 4 m. 30 po połud. ogłoszona została śledztwo sądowe i rozpoczęły się spary stron. Pierwszy zabrał głos pomocnik prokuratora wojennego podpułkownik Ijien, mowa którego trwała przeszło trzy godziny, następnie przemówił pomocnik prokuratora wojennego pułkownik Szebeko i obrońca Feodosjew, Małkow. O godz. 10 wieczorem ogłoszono przerwę.

Następne posiedzenie w d. 27 b. m.

Rosja i Japonia.

Tokio 27 TAP. W gazecie urzędowej opublikowano, że prądane jest, aby zniknąć wszelka nieufność co do traktatu pokojowego między Rosją a Japonją i jest prądane, by stosunki pomiędzy obu państwami uważano za szczerze przyjacielskie.

Cholera.

Petersburg 27 TAP. W Astrachaniu d. 24. b. m. zachorowało na cholere 58, umarło 23, w d. 25 b. m. zachorowało 42, umarło 17, ogółem od początku epidemii zachorowało 289, z czego 108 umarło.

W Niżnim Nowgorodzie wykryto dwa wy-

padki cholery, jeden w więzieniu etapowem, drugi na jarmarku.

W gub. niżegorodzkiej zauważono: w pow. wasylurskim 1 wypadek, w Wietłudze 1, w Permi skonstruowano 2 wypadki ze śmiertelnym rezultatem.

W Samarze 23 b. m. zachorowało 4, ogółem od początku epidemii 192, w pow. nikola-jewskim 2 wypadki, umarło 2, w Carycynie zachorowało podejrzenie 2, w gub. symbirskiej na stacji Batraki 23 b. m. zachorował i d. 25 b. m. umarł oficjalista kolejowy.

Bomby.

Bachmut 27 TAP. W kopalni Michajłowskiej do mieszkania arteliszczaka kopalnianego rzucono przez okno bombę, która wybuchła w straszny sposób. Zabity został arteliszczak, ranną jego żona. Sprawcy zamachu zbiegli.

Białystok, 27 TAP. Do niemieckiego magazynu obwija wiadomości ludzie rzucili bombę. Ofiar niema.

Zabójstwo.

Petersburg 27 TAP. Zabójca naczelnika petersburskiego więzienia celkowego, pułkownika Iwanowa odmawia wyjawienia swego nazwiska, zeznał tylko, że jest członkiem północnej drużyny bojowej partji socjal-rewolucyjnej. Według otrzymanych wiadomości przybyć miał on z Finlandji.

Irkuć 27 TAP. W odległości 17 wiorst od Naczy zabity został w celu rabunku właściciel kopalni złota Zacharow, wiozący 6 funtów złota, które zostało pochwycone.

Ekaterynosław 27 TAP. W majątku Wesoła góra w pow. bachmutskim zabity został bogaty obywatel ziemski, któremu zabrano 5,000 rb.

Tufa, 27 TAP. Zmarł pomocnik naczelnika więzienia Strukow rannony w dniu 26 b. m. na ulicy przez niewiadomych ludzi.

Zamachy i napady.

Łódź 27 TAP. Na ul. Zgierskiej przez niewiadomych ludzi został ciężko rannony podoficer żandarmerji.

Iwanowo-Wozniesiensk 27 TAP. Wczoraj w nocy 10 uzbrojonych ludzi dokonało napadu na stację Jermelino. Napastnicy zabil telegrafistę i zabrali z kasy biletowej 30 rb., z bufetu 215 rb. poczem zbiegli pozostawiający 2 bomby.

Soczy, 27 TAP. Wczoraj w nocy banda rabusów, składająca się z 5 osób napadła na Nicestyjskie źródła siarkowe. Zrabowawszy chorych i felezera zbiegli.

Cheersoń, 27 TAP. O godzinie 9 rano na naczelnika cheersońskiego więzienia gubernalnego, jadącego z więzienia, rzucono bombę, wybuch której spowodował niebezpieczną ranę. Jeden ze spraców zamachu został zatrzymany, drugi zabil wytrzymał z rewolweru stojkowego oraz dorozkarza, który nie chciał go wieść, poczem sam został zabity przez drugiego stojkowego.

Parcelacja.

Wilno 27 TAP. Nabyty w r. 1803 przez bank włościański majątek w pow. dzisieńskim obszaru 2144 desiatyn jest rozparcelowywany.

Wybory

Władywostok 27 TAP. Wybory pomocników w wiejskich koźdaczich stanicach pułdnowo-rosyjskich wyznaczone na 15 września.

Stany wyjątkowe.

Petersburg, 27 TAP. Najwyższym Ukazem rozkazano przedłużyć na rok do 17 września 1908 r., stan wzmożonej ochrony w guberniach charkowskiej, wołyńskiej, w zakładzie wyrobów żelaznych Pastuchowa, w okręgu czerkaskim, w obwodzie wojska dońskiego, tudzież w pow. pokrowskim i szuiskim, w iwanowo Wozniesiensku, gub. wladimirskiej, pozostać w stanie wyjątkowym na rok te miejscowości, które nie ogłoszono w stanie wzmożonej ochrony, zachować w mocy na rok art. 28, 29, 30 i 31 przepisów o środkach zachowania porządku państwowego i spokoju powszechnego.

Spotkanie dyplomatyczne.

Paryż, 27 TAP. Ogłoszono notę następującą: Ambasador francuski w Berlinie, Cambane, będący oddawna w stosunkach z Bulowem widział się w Nordensse z kanclerzem niemieckim. Spotkanie miało charakter bardzo serdeczny. Przedstawiciel Francji i kanclerz niemiecki stwierdzili zupełne porozumienie i świetne stosunki pomiędzy Francją a Niemcami.

Pożar miasta.

Csakodate, 27 Reuter. Wczoraj z rana wybuchnął wielki pożar, który zniszczył trzy czwarte miasta. Spaliły się gmachy konsulatów, z wyjątkiem amerykańskiego.

Ruble w Berlinie.

Dziś 27 sierpnia 216.25

